

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

4. De tertio & perfectissimo humilitatis modo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

Verùm antequàm longiùs abeam, video hìc queri posse, cur non B. Ignatius in duos potiùs humilitatis modos, quàm in vnum bipertitum, hunc secundum modum disperserit? De quo, vt quod sentio edicam, nihil quidem incommodi in istiusmodi distinctione video: aptè quippe dilucideque diceretur: Hominem ita diuinæ maiestati subditum esse, Primò, vt ne præcepta, quæ animæ morte sanciantur, vlla vniquam cupiditate, inductione, terrore audeat transgredi. Secundò, vt pari fortitudine illa obseruet, quæ solius leuioris noxæ reatu inficiunt. Tertio, nihil amet, nihil oderit, nisi diuinæ laudis promotuæ incitatu. Atque ita duos illos primos modos, satis vt existimo enuclearè comprehendisset. Sed ni fallor, Beatus ille vir, cui minùs notiones distinctionesque, quàm cõsecutio virtutum cordi erat, aliud aliquid spectauit, viditque hanc secundi gradus partem alteram, sine priore comparari, & diutiùs perdurare non posse: quare maluit in eiusdem gradus complexu ea contineri, quorum vis, tam sibi inter se coniugata, in idem conspiraret. Quis enim vocet in dubium, hominem eum qui nihil vpiam nisi Dei causa amandum fugiendumue sentiat, qui tantopere sit sensuum motuumque omnium continens, vt nusquam nisi Deo impellente moueatur æ eundem nulla vniquam causa noxiam vllam quancumque leuissimam admissurum: enimvero si solus Deus eum amor allicit, cum à quouis delicto quàm longissimè dissideat Deus, quid est quod eum in eiusmodi fraudem queat inducere. At verò si honoris, commodorum, sui ipsius amore, si ignominia, paupertatis, in eodem modo, aut cuiuscumque casus horrore percellitur, quàm proclive est vt vel istorum consequendorum, vel horum fugiendorum gratia, à præscripto rationis exorbitet, leuioriquè saltem macula nitorem animi infuscet? Hæc igitur sit iustissima, & in rem nostram utilis causa, cur vno complexu hæc vtrique connexa sint. Ad Tertium & nobilissimum gradum transeamus.

C A P V T IV.

De tertio, eoque perfectissimo humilitatis modo.

Tertius, inquit, est modus humilitatis absolutissima, vt priores duos iam adeptus, etiam si, nullo superaddito, laus Dei par foret, ad maiorem tamen imitationem Christi, eligam potiùs cum eo paupere spretu & illuso, pauperiem, contemptum, & insipientia titulum amplecti quàm opes, honores & sapientia estimationem. Hunc gradum absolutissimæ vocat humilitatis, quid enim illi superaddi possit, non faciliè quisquam reperiet. Hic omnis gloriæ, splendoris, existimationis & famæ, quæ tamen elationi ac superbix fomitem ministrare solent, ponitur appetitus; contra verò res illæ amantur, quæ humilitatem quàm maximè conciliant & decent, paupertas,

N

con-

At 5
Colof. 1.
2. Cor. 12.

contemptus & insipientiæ nomen, ut eiusmodi mentis affectu præditus, reprehensionibus gaudeat, obiurgationibus hilarescat, contradictionibus animeretur, paupertate ditescat, calumnijs & opprobrijs gloriatur. Quippe idem in eum effusus est spiritus, eadem sanctitudinis illi data consummatio quæ illis qui docebant, *Omne gaudium existimate, fratres, cum in varias tentationes incideritis. Nec docebant tantum, sed re ipsa ibant à conspectu concilij gaudentes quoniam digni habiti essent pro nomine Iesu contumeliam pati.* Eorumque unus exclamabat, *Nunc gaudeo in passionibus pro vobis. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo.* Quæ noua istæ voluptas, quæ tam insolens gloriatio, quod inauditum gaudium, ut à contumelia, ab angustijs, à persecutionibus hauriantur: fieri ne potest, ut tanta quantarebus istis videretur insidere, amarities edulceretur: edulcatur planè, felleumque istud virus in melleas delicias abit. usque ad eò & res insulsissimas condire, & animi gustatum immutare potens est Deus. Sed quomodo ista peragantur dicitur suo loco, nunc ad huius gradus explicationem pergamus.

In quo sunt quædam quæ accuratorem scrutatorem remorari videntur: nec enim satis apparet, in Dei laude æquali, cur abiectiora sint præferenda; aut si ex virtute præferuntur, cur non maior Dei laus necessariò sequatur, cum virtus omnis ad laudem Dei conferat? Præterea si id numquam re ipsa potest accidere, omne enim quod perfectius est, ad maiore Dei laudem confert, eumne qui mores ad virtutem instrueret, decuit ad ea spectanda confugere, quæ sola fictione mentis, & non rei veritate constant? Hæc ut opinor obijci possunt: à postremo incipiam.

Quod tamen utrique commune sit, animadvertendum duobus modis aliquam actionem ad maiorem Dei laudem esse; Primò, quia in se ipsa plus perfectionis continet, ideoque copiosius de diuina bonitate participat, & perfectius in Deum refertur, eius commonstrare perfectionem potest: hoc tamè totum, in ipsa rerum insita vi, occultum latet. Secundò, ad maiorem Dei laudem dicuntur, quæ vim eam sortita sunt, ut excitandis ad diuinam laudem mentibus accommodatiora sint, veluti sermocinationes, concionesue sacræ, magis in Dei laudem, quam priuatæ precès, conferre dicuntur. Iam verò cum B. Pater Ignacius minùs externa, quam interna spectaret, dicendus est id etiam voluisse, ut quantumuis & diuinæ gloriæ propagandæ, & perfectionis æquale momentum fuisset, vilior tamen & abiectior, quam splendidiore vitæ conditione perfici mallet. Quo sensu magis etiam implicatur hic nodus, at mox Deo dante euoluemus.

Præterea, non tantum ex tam dissitis vitæ generibus, copioso, glorioso, facili uno; egeno, inglorio, aspero altero, æqualem nonnumquam Dei laudem conciliari posse, sed etiam re ipsa conciliari prorsus credo. Quid enim? an non facile dabis Pontificum, Episcoporum, Regum & Principum plurimos, post vitam, honori-

nori-

norificè quidem & commodè, sed multa virtute traductam, multis Religiosorum, vel etiam huius sæculi pauperum, in caelestis gloriæ felicitate præcellere? Iam, si præcellere possunt, quis neget etiam æquare posse? Faciamus ergo, quod in tanta beatorum multitudine procliue est, æquare nonnullos, vel, quod in rem nostram perinde est, æquare posse; ecce sic reperimus homines duos, quorum æqualis æterna gloria, ex quibus æqualis Dei laus exster, eorum tamen vnus obscurus, pauper, neglectus; alter celebris, abundans, honoratus vixerit. Video, remurmuras: æqualitas illa diuinæ laudis, aliunde, ex virtutibus inæquales vitas æquantibus, exoritur: & isti duo, duo diuersi sunt; de vno & eodem hic agitur. Audio, bone vir, audio: sed sustine paulisper, nec tam quid sis obiecturus, quàm quid dicatur attende: non explicantur controuersa, nisi altius, ab eis quæ sunt certa, reperantur.

Si igitur homines duos reperimus, in quibus tota vitæ decursio, licet vni planissima, alteri contingat asperissima, vtrique tamen in diuinæ gloriæ æquale cedit incrementum; quid est cur negemus, vnum eundemque hominem, ad eundem, æternæ felicitatis modum siue leniore, siue duriore vitæ instituto posse pertingere? mihi verò non minus id videtur facile factu, quàm si vel plures, vel vnus & idem, eundem sibi censum, mercatu, armis, literis comparent: quippe nihil est incommodi, si diuersa diuersis in rebus industria, eadem mercede, præmio & æstimatione pensetur. Nec refert, quòd inæqualis industria aut virtus, inæqualis laboris vitas, æquali præmij laudisque termino claudat: non enim à nobis quaritur, vnde hæc exoritur æquatio, sed satis nobis est ostendisse posse fieri, vt ex vita contumelios, paupertate, aduersis rebus asperissima, nec plus diuinæ laudis, nec plus æternæ gloriæ, quàm ex honorata, diuite, rebusque secundis blandiente comparetur. Cùm autem istud non tantum diuersis, sed vni etiam homini, licet agrè, possit tamen obtingere; quid verat vnumquemque sic esse animo affectum, vel (vt sic pie afficiatur) seria cogitatione sibi persuadere, magni, verèque Christum Dominum imitantis animi fore, si asperiora & contemtiora, nullo ad rem aliam, quàm Domini sui imitationem, respectu habito, ardentè concupiscat? Et hoc est quod primò & maximè spectauit eo loco B. Pater, agens de vitæ statu eligendo, ijsque quæ ad electionem conducunt.

At quoniam non vnam instituti eligendi notitiam, sed in eo quod cognitum fuisset perfectione spectabat, ita loquitur vt clarè doceat illud idem quod tota in vita potest, vitæ quoque; singulis in partibus esse seruandū: ita vt raram quandam caelestis pulcritudinis formam, quæ nõ corporis, at animi solius cernatur oculis, affingamus rebus ijs omnibus, quæ probri, ignominie, penurie, doloris quiddam habent: huius verò formæ venustate vsq; eò mens nostra ebrietur, vt ad quæuis, qui fortè splenduerit, eius radiū illicò tota cõuertatur, & in optatissimos pauperatis & humilitatis amplexus ruat: suspiret absentè, præsete potiatur, deleatur,

glorietur: sic eam amet, ut in ea non aliud quam ipsam amet; in paupertate, in humilitate, non mercedem, non coronas, non perennatam ambiat pramia, sed sola se paupertate, sola Christi humilitate beatum putet. Non aliud illi appingi vult pigmentum, non colorem, non gratiam; quam hanc, Christum Dominum imitandi, vnicam. Quidquid deliciarum sensus appetant, quidquid molliculum carni blandiatur, quidquid fastosum superbia exambiat, istorum vult omnium leuem videri iacturam, si vna Christi Domini imitatione pensetur. Et sane cum ipse summus omnium creator & redemptor hominum Iesus Christus, speciosus pater filijs hominum, emanatio claritatis omnipotentis Dei, candor lucis aeterna, speculum sine macula Dei maiestatis, & imago bonitatis illius, cuius in femore inscriptum Rex regum & Dominus dominantium, qui via, veritas est & vita, ad quam quo propius accesseris, eo rectius inaccesseris, verius permanferis, immortalius vixeris; qui est Sapiencia Dei, cuius patrocinio, neque cuiusquam alio, aeterna nobis est speranda salus: Cum inquam sapientissimus ille Dominus, non aliam quam humilitatis & contemtionis viam, vel verbo docuerit, vel exemplo sanxerit, vilissimis, abiectissimis, dirissimis quibusque sibi selectis, adeo ut sputis illitus, flagris concisus, probris onustus, profectus contumelias, ignominiae crucis addictus, inque ipsa cruce fixus, extremum vitae spiritum, non sine inimicorum derisu, summo cum dolore posuerit: contra vero, pompam omnem temporariam, gloriam quae ab hominibus esse poterat, diuitias, voluptates, comoda, laudem omnem & famam, humanis comparatam artibus, summo semper opere sit aspernatus: quid sapientius facere potest congenite sibi insipientiae conscius homo, quam ut illa totus abhorreat, a quibus penitus abhoruisse videt Deum: ad illa vero anhelis animae desiderijs aestuet, quae summa Dei Sapiencia tam certo, tam largè & perseveranter, ceteris omnibus praetulit, tamque acce sibi assumpta deuenit, ut neque sine illis Iesus, nec nisi per illa reperiri possit, ac toti hominum generi haec esse salutis & gloriae perennia instrumenta decreuerit: Ecce etiam ut caliginosae nubes inmissis sole clarescant, & repenti pluuia destillantes, subiectos agros fecundant: sic horrentes & hispidae illae cruces, contumeliae, deiectiones, ex quo Dominum nostrum Iesum Christum, omnis amabilem, gloriae, claritatis & bonitatis fontem circumamplexae quasi confoerunt, ex illo praenobili contactu, amabilem quandam, & sancte illecebroram pulcritudinis dignitatem contraxerunt, quae cum diuinum aliquid redoleat, & quandam Iesu Christi similitudinis effigiem inculpat, mirabiles amoris ardores in eorum animis excitat, quos ardens Dominum suum affectandi, & ad eum propius imitatione accedendi desiderium inflammat: continuo etiam fortitudinis, pietatis, caritatis, & praestantissimarum virtutum in multiplici choro mentem ornat.

Et vero si vulgo, nec plane immerito, praestantium virorum, & principum esse quam simillimos, praecelaram, & in expectendis reponitur: vsque eo ut etiam
vestium,

vestium, colorumque & rerum quæ illis in pretio sunt, maior existimatio, & frequentior sit vsus: quid mirum si vel hoc solo nomine, res ceteroquin insuaues & iniucundæ, sola supremi omnium Regis assimilatione, magnopere amabiles, lætabiles, & expetendæ, fidei & fortibus eiusdem Regis affectis fiant? Atque hoc deum est quod hæc voluit B. P. Ignatius, vt quando expetendorum ea lex esse solet, vt quoties varijs nominibus experi merito possunt, vno quoque illorum, sepositis interim ceteris, absque iniuria vel reprehensionis nota possint experi: non dissimiliter hæc possis, omni maioris diuinæ gloriæ, meriti & felicitatis æternæ cogitatione missa, eo solo crucem, ignominiam, dolores amplecti, quod amantissimo Domino tuo crucifixo, despretò, & crudelissime distorto humilior sis futurus. Qui hanc, in re nostræ naturæ tam aduersa, assimilationis pulcritudinem non videt, re vera, Domine Iesu, nec tuum splendorem videt, nec tuæ sapientiæ quidquam sapit. Tu verò Domine, qui nobis ea vilia induisti, ea amara exorbuisti, ea quoque nos fortitudine indue, eo animi gustatu nos dona, vt amanter, vt alacriter, vt desideranter, tuo vnus amore, ad humilitatem, ignominiam contemptumque curramus.

Sed, vt video, dum ad postremam obiectionem respondimus, alteri etiam factum est satis, qua querebatur, quomodo non esset semper ad maiorem Dei laudem id quod magis eligendum esset: etenim sit necne ad maiorem Dei laudem, non queritur, sed alleitur is perfectæ humilitatis amor, qui abiectiona præfert, quoties illa in detrimentum diuinæ laudis cedere non constat, eoque solo ad ea potius optanda permouetur, quod putet in rebus ipsidem in quibus Domini nostri Iesu Christi in nos amor maximè enituit, suum quoque vel maximè amorem esse testandum, imitationemque in patiendo esse querendam.

Habemus interim fieri posse vt diuinæ laudis, nostræque in æternum gloriæ paria esse in æternum momenta possint, è paupertate & diuitijs, ex aduersis & prosperis. Inde que qui non omnino hebes fuerit, facile mente complectetur, id ipsum adeò in lingulis negotijs fieri posse, imò (quoniam perfectius est asperiora complecti) procliuius etiam sit credere, eadem quoque ad maiorem Dei laudem, atque adeò magis esse expetenda; quod si vltro præter opinionem res nostræ durius obtigerint, non contrahendum & quasi corrugandum, sed magis ad læticiam explicandum animum, & vt ab amante Deo, amicum, & quale olim prædilecto filio donauit, munus exosculandū. Faciamus igitur (exemplo enim allato res erit clarior) concionatoris muneri addictum esse nonneminem: ex huius perfectionis norma, si duorum illi optio diuinitus daretur, vt vel stein dicendo moderaretur omnia, vt ingenti gratulatione, nec mediocri plausu auditori placeret, vel pari quidem fructu, at auersis ac alienatis animis diceret: quæ deberet esse perfectiora cupientis optatio? proculdubio hæc, vt mallet pari in fructu, parique Dei laude contemni. Quo fit, vt ea, quam diximus, optio non oblata, si vltro contentus ille contingat, vel multò leuior ferendo, vel sponte

etiam conquiendus fuisse videatur, profusque ab omni pruriginoso voluptatum vel ambitionis appetitu, quam longissimè recedatur.

Licet autem quæ dicta sunt, & satis esse manifesta, & satis firma videantur, cumulatè tamen, & quæstionis meliùs elucidanda gratia, demus, re ipsa non posse maiorem Dei laudem, maiusue nostrum meritum ab humilitate & aspernatione nostri maiore separari: an idcirco non debuerunt hæc ita distinctè separare que menti obijci? imò verò, & sic debuerunt, & ex more perfectiorum factum est, & fuisse minus, quodcumque aliter dictum esset. Ardentis amoris ut est, sui impotes in amando facere, ita non vult exiliter ad virium aut naturæ angustias arctari, exilit, efferuet, supergreditur vniuersa, metas nescit, nihil arduum, nihil putat impossibile. Quid enim? an Moïsis, de libro vitæ deleri petentis, vel Pauli, pro fratribus anathema fieri cupientis, caritas id loquebatur, quod eâ causâ, & re ipsa futurum esset: *Caritatis priuationem supplicio gehennæ acerbiorē censet* (interprete Theodoro) D. Paulus: ergo supplicium gehennæ subibit quisquam, quia certus est & ijs quæ videntur, & quæ non videntur, amorem præferre Seruatoris, quia statuit propter eum quasuis excipere procellas, iucundis omnibus ipsa que vita potius quam caritate priuari? Quid ergo ita locutus est? nempe loquebatur amor, amoris sua est elocutio, suus sensus: *Cum ergo omnia examinasset, & inter se contulisset, ait Theodoretus, & amori omnia cedere, tam quæ sunt molesta quam quæ iucunda inuenisset, caritatis verò priuationem, supplicio ipso gehennæ esse acerbiorē: ostendisset etiam quod si fieri posset, mallet cum diuina dilectione supplicium, cuius mine intentantur, quam absque ea regnum quod est promissum: Ebrius desiderio, ea querit quæ non constant. Præferuidos igitur habet impetus amor, in quos si quando erumpit, amare, & amoris indices voces gestit emittere, nec aliò quam ad amorem respectare vacat, suo se succo pascit, suis inflammat ardoribus. Non secùs igitur voluisse B. Ignatium credo, ut qui ad hunc humilitatis gradum pertigisset, sic vilia & contempta diligeret, ut non aliunde quæsitis argumentis, sed sola illa abs Christi D. N. imitatione hausta, illis que nunc ingenua pulcritudine moueretur: in hanc vnam ita rapetur, ac si sola (nullo salutis, virtutis, meritorum, gloriaue additamento) vel esset, vel esse posset: missas istas alias cupiditates faceret, hæc vna ceterorum bonorum omnium instar haberet.*

Et verò ut ne cuiquam nouum id esse videatur, Beati que viri prouidens animaduersio notetur: eiusdem in diuerso genere cautionis exemplum accipe. Rationes cur peccata sint vitanda grauiissimas & multiplices quamuis exponat, addit tamen *perpendendam esse peccati sædritatem & nequitiam ex natura sua, si vel prohibitum non esset. at qui fieri potuit, vel saltem hodie potest, ut quod æternæ rationi & legi tantopere aduersatur, non etiam lege lata prohibeatur? Prohibitum est, cur ergo ad eiusmodi ficta confugitur? Sapientissimè sanè: etenim cum verifutissimo nostræ salutis inimico, perpetuum nobis est & exitiale bellum, illi*

verò

Rom. 9.

in orat de
carit. de a-
lio D. Pauli
loco ad
Rom. 8.

verò præter mille nocendi artes, illa etiam, non rectior & blandior, quam perniciosior & letalior fraus familiaris esse solet, vt si desperat in apertum reuincum peccato coniunctarum, amorem posse pertrahere, conditionem & speciem aliquam affingat, cuius appositum paulatim eiusdem amoris laqueos quasi aliud agens implectat. Nec dissimiliter si à perfectione dimouere, ad imperfectiora deducere aperta impugnatione nõ audet, aliquid virtuti, quasi ex aliqua probabili specie appinget, cuius deinde occasione, amorem omnem istius virtutis obliteret.

Sentio, mi lector, quid hinc ais; Obscura ista sunt: quidni? de obscuris enim obscuri hostis laqueis agitur, quos tanto subtilius inuestiges, cautiùs effugas, quo latentiores & tenebriosos vides. Sed ea proferamus in lucem, videamusque vt Patris nostri prudentibus monitis feliciter effringantur. Videt dæmon aliquem, vigescentis caritatis ardore succensum, odio perlequi peccatum, quia Dei lege vetitum, æternaque à summo bono separatione puniendum: hoc stimulo mentem fauciam, ad repetendos eiusdem peccati amores adducturum se desperat: quid ergo? Euellam hunc aculeum, inquit, sed inhæret, sed infixus est, penitusque tolli nequit: dissimulabo igitur, fingamque ac si non adesset, vt ab efflato ad verum peccati amorem forsitan adducam. itaque obijcit hominis animo, Ecce si peccatum non esset vetitum, si non essent æternæ illæ pœnæ, si cum his & illis voluptatibus & vitijs beatus esse posses, ita te suaviter oblectares, non esset molestè tentationibus oblectandum, nullo periculo, delectationis iucunditate fruereris. Dumque se huiusmodi cogitationes quo lentius & lenius, eo penitus insinuant, si furtim illecta mens viscosa voluptati implicatur, iam ecce alambentis vitiosæ delectationis fulgine infuscatur, eamque dæmon animaduertens voluptaria gustatione mollitam frangi, iritat appetentiam, sensui adblanditur, vrget, instat, iamque nutantem & lapsantem, præcipitare palam nititur. Periculosæ omnino alex hæc est pugna, in qua, qui primæ fraudis delinitu, illitum melle venenum sorbere cœperit, vix nisi singulari Dei præsidio, incolumis mortem euadat. Huic verò fraudi omnis est præclusus aditus, si iam pro certo id sumtum fuerit, peccatum omne, quacumque specie obiectum, quacumque impunè fuerit, semper tamen esse fugiendum: id peccato sic insitum, vt nulla vel apposita vel demta conditione tolli, mutari, minuiue possit.

Sunt & eiusmodi figmenta fuci que per plures, quos pro ingeniorum varietate comminiscitur, & variè oblectat dæmon: ridicula, elegantia, subtilia, ingeniosa, curiosa, dubia, in quibus cur dubia sint, cur esse non possint, & quomodo esse possint, querendum proponit: dumque in his vel ex obscuritate sua euoluendis, vel ob quendam leporem, aut ardentem nouitatè amandis, nos videt occupatos, occasione sua vititur, malumque quod sub illis delitebat, vnico propinatū hauustu, in animi medullas insinuat. Antidoto præmuniri cupis: hinc habes, nihil amare, nullam in vilius rei partem, nisi solius maioris diuinæ laudis ratione propèdère.

Atque vt quod huic tertio humilitatis gradui proprium est edisseramus: nihil

fa-

familiaris, nihil dæmoni vsurpatius esse solet, quàm vt, si quem animaduertit, ad abiectius vitæ institutum, salutis æternæ desiderio ferri, protinus his eum tricis, ne progredi possit, conetur inuoluere: Nūquid non liber, copiosus, honoratus, ad æterna potes euolare: si respōderis, At pulcrum est maiorem, æternumq; mansuram gloriam adipisci: habet quod regerat; Compēfabis eleēmōsynis, auctoritate, actione multa; quod humilitati deficiet, opera supplebūt. Hæc & eiusmodi argutationes nequaquam illi deerunt, vix que fuerit vt conticescat, nisi ad hoc venias, Gloriam meam ego non quæro, est qui quærat si vult Deus; Iesum meum, amorem cordis mei, Iesum solum quæro, hunc imitari, hunc propius assectari, cum illuso illudi, cum sperato sperni, cum paupere egere, cum lugente lugere volo: ò si etiam cum crucifixo crucifigi, cum emoriente emori daretur! ite gloriæ, ite merita, ite gaudia; mea mihi gloria, meritum meum, meum gaudium vnicum & summum est, meum posse propius imitari Iesum.

Fac igitur, bone Iesu, vt qui per seruum tuum Ignatium tam sanctis diuini amoris præceptis imbuti sumus, eiusdem quoque mirandæ humilitatis vestigijs, ardentissimo tui amore, magna cum alacritate mentis insitamus.

Sunt & alia mendacissimi hostis plurima figmenta, quibus perfectam humilitatem hanc nititur euertere, vel saltem illi exercendæ obicem ponere: sentient, qui suos animi motus diligentius excutient. Nolo tamen longiù excurrere; habent hic clypeum, in quo ignita superbi hostis tela, ictu cassa restinguantur.

C A P V T V.

Eorundem humilitatis graduum in omnes homines vtilitas.

TRes potissimi sunt modi, quibus à Deo & à perfectione noster affectus exerrat, primus ille (quo salutis quoque irreparabilem iacturam facimus) quando relicto vero, æterno, immutabili bono; contra eius leges, ficto, falso, imaginario bono pertinaciter adhaerescimus, & ab eo quod rectius fuerat auersi, ad praua, animæque perniciosa affectu decipiente conuertimur. Hæc autem affectionis nostræ prauitas primo humilitatis gradu corrigitur.

Alius est affectuum nostrorum morbus, non quidem vi sua letalis, at vires excedens, coloris & pulcritudinis decorem depascens, cum à Deo quidem diuortium nullum patitur, at multa etiamnum in rebus procreatis non Dei, sed sui causa diligit, multa quoque (quia tibi molliùs ad blanditur) exhorret & declinat, dum modo subterfugere, seque possit probabili aliqua ratione subducere: at sanatur hic morbus secundo humilitatis gradu, quo nihil vllam in partem, nisi argumentis ex maiore Dei laude petitis iudicatur.

Tertius